УДК 336.71:336.74(477)
DOI: https://doi.org/10.32782/2415-3583/42.15

Марич М.Г.
кандидат економічних наук, доцент
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5400-0503

ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті досліджено сучасні аспекти діяльності банків на валютному ринку України в умовах трансформації фінансового середовища, цифровізації банківських послуг та впливу воєнно-економічних викликів. Розглянуто основні тенденції розвитку валютного ринку України, особливості регуляторного впливу Національного банку України на діяльність банків у сфері валютних операцій, а також чинники, що визначають ефективність функціонування банківських установ у цьому сегменті. Особливу увагу приділено аналізу сучасних ризиків валютної діяльності банків, включаючи валютний, кредитний, операційний та регуляторний ризики. Визначено перспективи розвитку банківської діяльності на валютному ринку, зокрема через впровадження інноваційних фінансових технологій, удосконалення механізмів управління валютними ризиками, розширення спектра цифрових валютних послуг та адаптацію до міжнародних стандартів функціонування фінансових ринків.

Ключові слова: *банк, валютний ринок, валютні операції, валютне регулювання, валютні ризики, банківська система, Національний банк України, цифровізація банківських послуг.*

Постановка проблеми. Валютний ринок являє собою глобальну децентралізовану систему економічних відносин, у межах якої здійснюються операції з купівлі, продажу та обміну іноземних валют, а також формується їхній ринковий курс. Він охоплює всі фінансові операції, пов'язані з валютними ресурсами, як за поточними ринковими цінами, так і на основі попередньо узгоджених умов між учасниками. Активний розвиток валютного ринку впродовж останніх десятиліть зумовлений насамперед процесами глобалізації світової економіки, поглибленням міжнародних економічних зв'язків та інтеграцією національних фінансових систем. Завдяки тому, що валютні операції здійснюються у різних часових зонах і не обмежуються територіальними рамками, валютний ринок функціонує майже безперервно, забезпечуючи постійний рух валютних потоків у світовій економіці.

Разом з тим валютні відносини характеризуються високим рівнем динамічності та нестабільності, оскільки на формування валютного курсу впливають численні економічні фактори та рішення різних суб'єктів ринку. Значну роль у цьому процесі відіграють міжнародні потоки капіталу, які здатні швидко змінювати ситуацію на валютному ринку. Попри це валютний ринок виконує важливу регулюючу функцію, оскільки його механізми впливають на розподіл фінансових ресурсів, міжнародні розрахунки та загальну структуру економічних відносин у світовій економіці.

Актуальність дослідження валютного ринку зумовлена тим, що коливання валютного курсу мають значний вплив на економічні процеси як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях. Зміни курсу валют безпосередньо впливають на доходи та витрати інвесторів, які здійснюють операції з іноземними активами, а також на діяльність підприємств, що беруть участь у міжнародній торгівлі. Оскільки валютний курс формується саме на валютному ринку, його зміни можуть суттєво відображатися на фінансовій стабільності країни, рівні інфляції, платіжному балансі та економічній активності загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування банків на валютному ринку України активно досліджується вітчизняними науковцями, які розглядають особливості валютних операцій, механізми державного регулювання, ризики банківської діяльності та перспективи розвитку валютного сектору в сучасних умовах. Зокрема, Ю.Б. Деркач [1] досліджує проблематику управління валютною діяльністю банків в умовах невизначеності, акцентуючи увагу на необхідності підвищення адаптивності банківських установ до нестабільного економічного середовища та удосконалення механізмів ризик-менеджменту.

О.В. Заячківська та Б.М. Хібеба [2] розглядають валютні операції як важливий інструмент забезпечення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, визначаючи ключову роль банків у здійсненні міжнародних розрахунків, валютного супроводу експортно-імпортних операцій та забезпеченні руху капіталу. Дослідження Т.Ю. Кот та І.М. Грінько [3] присвячені аналізу впливу коливань валютних курсів на ефективність функціонування валютної системи, що дозволяє оцінити значення курсової стабільності для підтримання ліквідності та прибутковості банківських установ. Особливості діяльності банків України на валютному ринку ґрунтовно досліджені А.М. Кузнєцовим та Ю.Б. Деркачем [4], які акцентують увагу на структурі валютних операцій банків, особливостях їх участі у міжбанківському валютному ринку та взаємодії з регулятором. Проблеми валютного регулювання в умовах кризових явищ проаналізовані у працях

© Марич М.Г., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Т.М. Леснік [5], яка обґрунтовує важливість ефективного державного впливу на валютний ринок через систему валютних обмежень, моніторингу та контролю. Окрему увагу сучасні дослідники приділяють функціонуванню валютного ринку в умовах воєнного стану. Так, О. Оскома та А. Бондаренко [7] аналізують трансформацію валютного ринку України в умовах воєнного стану, підкреслюючи зростання регуляторного впливу держави та посилення валютних обмежень. Н.С. Шапран [9] досліджує тенденції розвитку валютного ринку в період війни, акцентуючи увагу на змінах попиту на валюту та поведінкових особливостях суб'єктів ринку. Сучасні дослідження також наголошують, що валютний ринок України функціонує під впливом воєнних викликів, глобальних економічних змін та посиленого валютного регулювання. Крім того, С.А. Щербініна та О.М. Шевченко [10] досліджують питання оптимізації валютного резерву комерційного банку, визначаючи ефективне управління валютними резервами як один із ключових чинників забезпечення фінансової стійкості банківських установ. Серед сучасних досліджень валютного ринку України варто виокремити працю А. А. Олійника та О. О. Штурмак [6], у якій досліджено сучасний стан і особливості функціонування валютного ринку України в умовах воєнних викликів та глобальних економічних змін. Автори зосередили увагу на основних чинниках курсоутворення, динаміці валютних операцій та міжнародних резервів, а також проаналізували особливості функціонування готівкового і безготівкового сегментів валютного ринку у 2020–2025 роках. Окрему увагу приділено інструментам валютного регулювання, які застосовує Національний банк України, та переходу до режиму керованої гнучкості обмінного курсу. С. В. Чередніченко [8] досліджує валютний ринок України з позицій його ролі у післявоєнному відновленні національної економіки та реалізації зовнішньоекономічного потенціалу держави. У роботі систематизовано основні фактори, що визначають функціонування валютного ринку в умовах воєнного стану, зокрема вплив зовнішньоекономічних ризиків, обмежень експорту, коливань світових цін та валютних курсів. Автор також акцентує увагу на необхідності вдосконалення управління міжнародними резервами та золотовалютної політики України з урахуванням міжнародного досвіду.

Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених функціонуванню валютного ринку та діяльності банківських установ у сфері валютних операцій, низка аспектів цієї проблематики залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребують подальшого наукового обґрунтування питання адаптації банків до нових умов функціонування валютного ринку в період воєнно-економічної нестабільності, посилення валютних обмежень та трансформації монетарної політики держави. Недостатньо вивченими залишаються механізми підвищення ефективності управління валютними ризиками банків в умовах високої волатильності валютного курсу та нестабільності зовнішнього економічного середовища.

Окремої уваги потребує дослідження впливу цифровізації фінансових послуг на модернізацію валютних операцій банків, а також впровадження інноваційних технологій у процес здійснення валютного контролю, міжнародних розрахунків і дистанційного валютного обслуговування клієнтів. Крім того, актуальним залишається питання вдосконалення механізмів державного регулювання банківської діяльності на валютному ринку з урахуванням необхідності забезпечення фінансової стабільності та поступової інтеграції України до європейського фінансового простору.

Таким чином, існує об'єктивна потреба у комплексному дослідженні сучасних тенденцій, проблем та перспектив розвитку діяльності банків на валютному ринку України з метою формування ефективних напрямів удосконалення їх функціонування в умовах динамічних економічних змін.

Мета статті полягає в дослідженні сучасного стану та особливостей діяльності банків на валютному ринку України, аналіз основних тенденцій і структурних змін у здійсненні валютних операцій, визначення впливу сучасного валютного регулювання та макроекономічних чинників на діяльність банків, а також обґрунтування перспектив подальшого розвитку банківської діяльності на валютному ринку України в умовах поступової валютної лібералізації та повоєнного відновлення економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування державних установ та суб'єктів господарювання різних галузей економіки в умовах сучасних глобалізаційних процесів нерозривно пов'язане з діяльністю національного та міжнародного валютних ринків. Саме валютний ринок забезпечує можливість здійснення міжнародних розрахунків, обміну валют, формування валютних курсів та реалізації інших фінансових операцій, які є необхідними для розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

У сучасних умовах важко уявити діяльність суб'єктів зовнішньоекономічних відносин без можливості отримання доходів в іноземній валюті, проведення валютних операцій або обміну національної валюти на іноземну та навпаки. Реалізація таких операцій здійснюється за участю фінансових посередників, які функціонують на валютному ринку [5, с. 143].

Валютні операції банків охоплюють широкий спектр операцій із різними видами валютних цінностей і є важливою складовою діяльності банківських установ на валютному ринку. У сучасних умовах валютні операції відіграють особливу роль у забезпеченні стабільності фінансової системи України, оскільки через банківський сектор здійснюється значна частина операцій з іноземною валютою, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання, міжнародними переказами, інвестиційними операціями та обслуговуванням потреб населення (рис. 1).

Здійснення банками валютних операцій супроводжується значною різноманітністю їх форм, змісту та цільового призначення. Саме тому валютні операції, які реалізуються банківськими установами на валютному ринку, доцільно розглядати не лише як окремі фінансові дії, а як систему взаємопов'язаних операцій, що потребує класифікації за різними ознаками. Такий підхід дозволяє глибше розкрити їх економічну сутність, визначити особливості кожного виду операцій та з'ясувати їх роль у діяльності банків і функціонуванні валютного ринку загалом [2, с. 60].

Валютні операції є важливою складовою діяльності банків на валютному ринку та охоплюють операції з купівлі й продажу іноземної валюти, її обміну, переказу та залучення валютних ресурсів. Їх здійснення забезпечує обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств і населення, сприяє проведенню міжнародних розрахунків та формуванню валютної позиції банків. Водночас значні обсяги валютних операцій підвищують вплив валютного ризику на фінансові результати банків, що зумовлює необхідність ефективного управління валютними активами та зобов'язаннями. Важливим напрямом діяльності банків є також проведення операцій на валютному ринку з метою задоволення потреб клієнтів та забезпечення власної ліквідності в іноземній валюті [8, с. 106].

Стан та розвиток валютного ринку України характеризуються рядом ключових показників, серед яких важливе місце займають обсяги операцій банків з безготівковою іноземною валютою, валютні інтервенції Національного банку України, динаміка обмінного курсу гривні щодо іноземних валют, обсяги операцій із готівковою іноземною валютою, а також рівень офіційних міжнародних резервів держави.

Водночас ефективність функціонування валютного ринку значною мірою залежить від діяльності банківських установ. Банки виступають ключовими посередниками у здійсненні валютних операцій, забезпечуючи купівлю, продаж та обмін валютних цінностей. При цьому вони прагнуть отримати прибуток, одночасно враховуючи інтереси своїх клієнтів і партнерів, а також дотримуючись вимог законодавства та нормативів, встановлених регуляторними органами. Динаміку обсягу операцій банків на валютному ринку із іноземною валютою за 2023-2025 роки можна розглянути в таблиці 1.

Насамперед варто відзначити суттєве збільшення обсягів операцій із безготівковою іноземною валютою. Зокрема, обсяг продажу та купівлі валюти банками на умовах «тод», «том» та «спот» зріс з 2420,6 млн дол. США у 2023 році до 2676,1 млн дол. США у 2024 році, а у 2025 році досяг 4293,2 млн дол. США. Таким чином, у 2024 році відбулося зростання на 255,5 млн дол. США, а у 2025 році – ще на 1617,1 млн дол. США, що свідчить про значне пожвавлення безготівкових валютних операцій на міжбанківському ринку.

Аналіз динаміки обсягів операцій банків на валютному ринку України у 2023-2025 роках свідчить про загальне зростання активності учасників валютного ринку, хоча окремі сегменти демонструють різноспрямовані тенденції.

Рисунок 1 – Складові валютних цінностей

Джерело: сформовано автором

Таблиця 1 – Динаміка обсягу операцій банків на валютному ринку України з іноземною валютою за 2023–2025 роки

Показник	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Відхилення (+; -)	
				2024/2023	2025/2024
Обсяг операцій банків на валютному ринку України на умовах «тод», «том», «спот» (без операцій НБУ):					
із безготівковою іноземною валютою (млн. дол США в еквіваленті):					
продажу	2 420,6	2 676,1	4 293,2	255,50	1 617,10
купівлі	2 420,6	2 676,1	4 293,2	255,50	1 617,10
інтервенції Національного банку України:					
продажу (млн. дол. США в еквіваленті)	3 559,2	5 284,4	4 461,0	1 725,20	-823,40
купівлі (млн. дол. США в еквіваленті)	6,1	0,4	0,5	-5,70	0,10
із готівковою іноземною валютою (млн. дол США в еквіваленті):					
продажу	2 065,9	2 494,3	2 233,7	428,40	-260,60
купівлі	1 258,4	1 297,7	1 501,7	39,30	204,00
у тому числі обсяг операцій з готівковою іноземною валютою небанківських фінансових установ (млн. дол. США в еквіваленті):					
продажу	1 069,2	1 093,0	1 174,2	23,80	81,20
купівлі	1 068,8	1 090,2	1 171,5	21,40	81,30

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Насамперед варто відзначити суттєве збільшення обсягів операцій із безготівковою іноземною валютою. Зокрема, обсяг продажу та купівлі валюти банками на умовах «тод», «том» та «спот» зріс з 2420,6 млн дол. США у 2023 році до 2676,1 млн дол. США у 2024 році, а у 2025 році досяг 4293,2 млн дол. США. Таким чином, у 2024 році відбулося зростання на 255,5 млн дол. США, а у 2025 році – ще на 1617,1 млн дол. США, що свідчить про значне пожвавлення безготівкових валютних операцій на міжбанківському ринку [7, с. 50].

Щодо інтервенцій Національного банку України, то спостерігається дещо інша тенденція. Обсяг продажу валюти НБУ у 2023 році становив 3559,2 млн дол. США, у 2024 році збільшився до 5284,4 млн дол. США, що свідчить про активне втручання регулятора з метою стабілізації валютного ринку. Однак у 2025 році цей показник зменшився до 4461,0 млн дол. США, що може свідчити про поступове послаблення потреби у значних валютних інтервенціях та часткову стабілізацію валютного ринку. Водночас обсяг купівлі валюти НБУ залишався незначним упродовж усього періоду.

Аналіз операцій з готівковою іноземною валютою також демонструє певні зміни. Обсяг продажу готівкової валюти зріс з 2065,9 млн дол. США у 2023 році до 2494,3 млн дол. США у 2024 році, проте у 2025 році зменшився до 2233,7 млн дол. США. Натомість обсяг купівлі готівкової валюти населенням поступово збільшувався: з 1258,4 млн дол. США у 2023 році до 1297,7 млн дол. США у 2024 році та 1501,7 млн дол. США у 2025 році, що свідчить про зростання попиту на іноземну валюту.

Схожі тенденції спостерігаються і в операціях небанківських фінансових установ із готівковою валютою. Обсяг продажу валюти такими установами зріс з 1069,2 млн дол. США у 2023 році до 1093,0 млн дол. США у 2024 році та 1174,2 млн дол. США у 2025 році. Аналогічна динаміка характерна і для операцій з купівлі валюти, обсяг яких збільшився з 1068,8 млн дол. США до 1171,5 млн дол. США у досліджуваному періоді [4, с. 620].

Отже, результати аналізу свідчать про поступове пожвавлення валютних операцій в Україні у 2023–2025 роках. Найбільш динамічне зростання спостерігається у сегменті безготівкових валютних операцій, тоді як роль інтервенцій Національного банку поступово зменшується. Водночас зростання попиту на готівкову валюту з боку населення та активність небанківських фінансових установ свідчать про збереження значної ролі готівкового валютного сегмента в структурі валютного ринку України.

На сучасному етапі розвитку валютний ринок України стикається з рядом суттєвих проблем, які ускладнюють його повноцінне функціонування та стримують стабільний економічний розвиток держави. Однією з найгостріших проблем є доларизація економіки, яка протягом останніх років зберігає значний вплив на фінансову систему країни. Поширення цього явища значною мірою було зумовлене тривалими кризовими процесами в економіці, послабленням національної валюти та зниженням довіри населення і бізнесу до гривні. Додатковий вплив на валютний ринок справила банківська криза та масштабне очищення банківського сектору, у процесі якого через масове виведення банків з ринку населення активно забирало гривневі заощадження та переводило їх в іноземну валюту [6, с. 140].

Аналізуючи еволюцію валютної системи України у взаємозв'язку з процесами розвитку національної економіки, доцільно виокремити основні чинники, що визначають рівень інтеграції вітчизняного валютного ринку у глобальний фінансовий простір. Водночас зазначені чинники відображають і ключові проблеми, які потребують вирішення для поглиблення такої інтеграції. До них належать посилення ролі та міжнародних позицій гривні, забезпечення її поступової інтеграції у світову валютно-фінансову систему відповідно до загальновизнаних міжнародних норм і стандартів, покращення показників платіжного балансу, зменшення обсягів зовнішньої заборгованості, а також мінімізація впливу геополітичних ризиків і конфліктів, які негативно позначаються на темпах економічного розвитку України [10, с. 265].

Для вирішення зазначених проблем необхідно реалізувати комплекс заходів. Насамперед важливо забезпечити таке курсове співвідношення гривні, яке відповідало б паритету купівельної спроможності, а цього можна досягти шляхом стимулювання попиту на національну валюту на міжнародних ринках. Окрім цього, доцільно посилити контроль за кредитуванням та спрямовувати фінансові ресурси на придбання сучасних технологій на зовнішніх ринках. Особливо актуальним це є для металургійної галузі, яка залишається одним із головних джерел валютних надходжень в Україну та водночас потребує модернізації. В умовах повномасштабної війни ця галузь також вимагає додаткових заходів захисту від воєнних загроз.

Водночас увагу слід приділяти не лише металургії, а й паливно-енергетичному комплексу, який також перебуває у зоні підвищеного ризику. Значні втрати теплових електростанцій, нафтобаз та інших об'єктів енергетичної інфраструктури внаслідок ракетних атак і ударів безпілотників суттєво впливають на економіку країни. Стабільне функціонування цього сектора має вирішальне значення для роботи промисловості та забезпечення загальної економічної стійкості [1, с. 125].

Стабілізація курсу гривні в умовах світової економічної нестабільності та внутрішніх політичних ризиків потребує використання ефективних інструментів валютно-курсової політики. У цих умовах Національний банк України зосередився на застосуванні прямих методів регулювання валютного ринку. Проте в умовах війни сам ринок не міг забезпечити самостійну рівновагу. Якщо до початку повномасштабного вторгнення валютні інтервенції НБУ становили лише близько 7 % обсягу міжбанківських операцій, то в період війни їхня частка значно зросла.

Висновки. Процеси інтеграції світової економіки характеризуються постійним прискоренням, унаслідок чого державні кордони дедалі менше обмежують розвиток міжнародної підприємницької діяльності. Це зумовлює загострення конкурентної боротьби на світових ринках і збільшення масштабів міжнародних фінансових потоків. Водночас під впливом сучасних економічних та політичних чинників структура глобальних фінансових відносин і валютного ринку стає дедалі складнішою. Зазначені процеси проявляються не лише у трансформації світової фінансової системи, а й у їх безпосередньому впливі на функціонування національних валютних ринків.

Проведене дослідження сутності, значення та функціонального призначення валютного ринку, а також аналіз його інституційної побудови й теоретичних засад функціонування засвідчили наявність низки проблем у процесі реалізації державної економічної політики, зокрема у сфері валютного регулювання. У зв'язку з цим актуальним є розроблення довгострокової стратегії розвитку валютного ринку України, яка має враховувати міжнародний досвід лібералізації валютної політики та передбачати використання сучасних механізмів валютного й інфляційного таргетування. Реалізація такого підходу сприятиме подальшому вдосконаленню національного валютного законодавства та формуванню більш гнучкої й результативної системи банківського валютного регулювання.

Початок повномасштабної військової агресії росії став вагомим випробуванням для валютного ринку України. У перші місяці війни суттєве збільшення попиту населення на іноземну валюту спричинило значний дисбаланс на ринку та ускладнило здійснення валютних операцій. У відповідь на виниклі ризики Національний банк України оперативно реалізував комплекс стабілізаційних заходів, що дало змогу в короткий період відновити основні механізми функціонування валютного ринку та забезпечити його відносну стабільність.

Сучасна світова фінансова система демонструє тенденцію до поступового формування мультивалютної моделі. У довгостроковій перспективі така динаміка може сприяти становленню нової архітектури міжнародної валютної системи. Водночас процес взаємної інтеграції валют та їх інтернаціоналізації є складним і тривалим, оскільки передбачає залучення значних економічних ресурсів, проведення скоординованої міжнародної політики та забезпечення високого рівня економічного співробітництва між державами.

Враховуючи вагоме значення валютної сфери для забезпечення економічного розвитку держави, валютний ринок доцільно розглядати як важливий механізм організації та регулювання фінансових відносин. Його функціонування забезпечується системою визначених принципів, норм і правил, які регламентують рух валютних ресурсів між різними учасниками економічних відносин.

Аналіз функціонування валютного ринку України протягом трьох років повномасштабної війни демонструє його відносну стійкість до впливу кризових факторів. Така стійкість значною мірою забезпечується позитивною динамікою золотовалютних резервів, проведенням ефективної політики у сфері регулювання обмінного курсу гривні та поступовим пом'якшенням валютних обмежень. Комплексне застосування зазначених заходів сприяє підтриманню макроекономічної стабільності та створює необхідні передумови для подальшого розвитку й модернізації фінансової системи України.

Список використаних джерел:

1. Деркач Ю. Б. Управління валютною діяльністю банків в умовах невизначеності. *Приазовський економічний вісник*. 2021. № 5. С. 124–128. DOI: https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-5-20

2. Заячківська О. В., Хібеба Б. М. Валютні операції у контексті зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування.* 2020. № 4. С. 56–63.

3. Кот Т. Ю., Грінько І. М. Вплив коливання валютних курсів на ефективності функціонування світової валютної системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2024. №52. С. 114–120. DOI: https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-18

4. Кузнєцов А. М., Деркач Ю. Б. Особливості діяльності сучасних банків України на валютному ринку. *Економіка і суспільство.* 2020. № 10. С. 616–623.

5. Леснік Т. М. Особливості регулювання валютного ринку України в період фінансових криз. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука».* 2023. № 10 (2). С. 142–147. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-10-9228

6. Олійник А. А., Штурмак О. О. Особливості функціонування валютного ринку України в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 79. с. 134–141. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-64

7. Оскома О., Бондаренко А. Аналіз валютного ринку України в умовах воєнного стану. *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету.* 2024. № 1 (40). С. 44–54. DOI: https://doi.org/10.31498/2225-6725.40.2024.324714

8. Чередніченко С. В. Валютний ринок України в категоріях післявоєнного відновлення національної економіки та реалізації її зовнішньоекономічного потенціалу. *Економіка, фінанси, право.* 2025. № 3. С. 104–109. DOI: https://doi.org/10.37634/efp.2025.3.19

9. Шапран Н. С. Тенденції розвитку валютного ринку України в період війни. *Економіка та суспільство.* 2023. № 57. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-19

10. Щербініна С. А., Шевченко О. М. Оптимізація валютного резерву комерційного банку. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2024. № 3 (2). С. 263–270.

References:

1. Derkach Yu. B. (2025). Upravlinnia valiutnoiu diialnistiu bankiv v umovakh nevyznachenosti [Management of Banks' Foreign Exchange Activities under Conditions of Uncertainty]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, no 5, pp. 124–128. DOI: https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-5-20

2. Zaiachkivska O. V., Khibeba B. M. (2020). Valiutni operatsii u konteksti zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Foreign Exchange Operations in the Context of Foreign Economic Activity]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia*, no 4, pp. 56–63.

3. Kot T. Yu., Hrinko I. M. (2024). Vplyv kolyvannia valiutnykh kursiv na efektyvnist funktsionuvannia svitovoi valiutnoi systemy [The Impact of Exchange Rate Fluctuations on the Efficiency of the World Currency System]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, no 52, pp. 114–120. DOI: https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-18

4. Kuznietsov A. M., Derkach Yu. B. (2020). Osoblyvosti diialnosti suchasnykh bankiv Ukrainy na valiutnomu rynku [Features of Modern Ukrainian Banks' Activities in the Foreign Exchange Market]. *Ekonomika i suspilstvo*, no 10, pp. 616–623.

5. Lesnik T. M. (2023). Osoblyvosti rehuliuvannia valiutnoho rynku Ukrainy v period finansovykh kryz [Features of Foreign Exchange Market Regulation in Ukraine during Financial Crises]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka"*, no 10 (2), pp. 142–147. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-10-9228

6. Oliinyk A. A., Shturmak O. O. (2025). Osoblyvosti funktsionuvannia valiutnoho rynku Ukrainy v suchasnykh umovakh [Features of the Functioning of the Foreign Exchange Market of Ukraine in Modern Conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no 79, pp. 134–141. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-64

7. Oskoma O., Bondarenko A. (2024). Analiz valiutnoho rynku Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Analysis of the Foreign Exchange Market of Ukraine under Martial Law]. *Visnyk Pryazovskoho Derzhavnoho Tekhnichnoho Universytetu*, no 1 (40), pp. 44–54. DOI: https://doi.org/10.31498/2225-6725.40.2024.324714

8. Cherednichenko S. V. (2025). Valiutnyi rynok Ukrainy v katehoriiakh pisliavoiennoho vidnovlennia natsionalnoi ekonomiky ta realizatsii yii zovnishnoekonomichnoho potentsialu [Foreign Exchange Market of Ukraine in the Context of Post-War Recovery of the National Economy and Realization of Its Foreign Economic Potential]. *Ekonomika, finansy, pravo*, no 3, pp. 104–109. DOI: https://doi.org/10.37634/efp.2025.3.19

9. Shapran N. S. (2023). Tendentsii rozvytku valiutnoho rynku Ukrainy v period viiny [Trends in the Development of the Foreign Exchange Market of Ukraine during the War]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no 57. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-19

10. Shcherbinina S. A., Shevchenko O. M. (2024). Optymizatsiia valiutnoho rezervu komertsiinoho banku [Optimization of the Foreign Exchange Reserve of a Commercial Bank]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, no 3 (2), pp. 263–270.

Marych Maksym
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

BANKING ACTIVITY IN THE FOREIGN EXCHANGE MARKET OF UKRAINE: CURRENT ASPECTS AND PROSPECTS

The article examines the current aspects of banking activity in the foreign exchange market of Ukraine under conditions of financial market transformation, macroeconomic instability, digitalization of banking services, and the impact of military and economic challenges on the national economy. The role of banking institutions in ensuring the effective functioning of the foreign exchange market is substantiated, as banks remain the primary intermediaries in the implementation of foreign exchange transactions, servicing export-import operations, maintaining international settlements, and supporting the liquidity of the domestic financial system. The study analyzes the essence and economic significance of banks' foreign exchange operations, including spot transactions, forward contracts, currency exchange services, international money transfers, and operations related to foreign currency risk hedging. Particular attention is paid to the regulatory framework governing banks' activities in the foreign exchange market, especially the role of the National Bank of Ukraine in implementing monetary and exchange rate policy, introducing temporary currency restrictions, and ensuring exchange rate stability under extraordinary economic circumstances. The paper identifies the main factors influencing the efficiency of banks' operations in the foreign exchange market, including fluctuations in exchange rates, inflationary pressure, foreign trade dynamics, international reserves, geopolitical instability, and changes in consumer demand for currency transactions. The key risks associated with banking activities in this segment are analyzed, particularly currency risk, liquidity risk, operational risk, and regulatory risk, which significantly affect the financial sustainability and competitiveness of banking institutions. The research also highlights the growing role of

financial technologies and digital instruments in modernizing foreign exchange operations, including the development of online banking platforms, automated trading systems, mobile currency exchange applications, and innovative risk management tools.

Keywords: *bank, foreign exchange market, foreign exchange operations, currency regulation, currency risks, banking system, National Bank of Ukraine, digitalization of banking services.*

JEL classification: E44, F31, G21, G28

Дата надходження статті: 02.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 30.09.2026
Дата публікації статті: 29.10.2026